

Gergócs Veronika Eszter

Cönológiai hasonlósági mintázatok indikációs ereje genuszszintű taxonlisták és gyakorisági eloszlások alapján

Összefoglaló

Egy adott élőhely cönológiai állapotának értékelésére sokféle jellemzési módszer, indikátor elképzelhető, ezek közül kiemelkedő gyakorlati ökológiai jelentősége lehet azoknak, amelyek egyszerűen, gyorsan, standardizálhatóan és megbízhatóan állíthatóak elő, illetve amelyek pontosan számszerűsíteni képesek egy adott élőhely állapotát. Tanulmányunkban kimutatjuk, hogy egyik lehetséges módszer erre egy adott élőhelyen előforduló (a mintavételi egységben adott módszerrel észlelt) kis méretű, nagy abundanciával fellelhető és változatos ökológiai sajátosságú genuszok vizsgálata. Erre a célra az egyik legmegfelelőbbnek ítélt csoport a talajlakó páncélosatkáké (Acari: Oribatida). A vizsgált taxonómiai szint megválasztását több szempont is vezérelte. Ezek között szerepelnek más forrásokból származó megfigyelések eredményei, valamint a módszer pontosítása és kivitelezhetőségének optimalizálása.

Munkánk során az MTA "Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz" Kutatócsoportjának bioindikációs módszertani projektjéhez kapcsolódva, oribatida talajatkákra vonatkozó, általunk felvételezett és irodalmi eredetű adatsorokon elemeztük genuszszintű taxonlisták indikációs erejét, illetve a hasonlósági mintázatok létrehozó főbb mintázatgeneráló tényezők hatásainak nagyságát. Célunk volt létrehozni egy olyan módszertani eljárást, amelynek segítségével két tetszőleges forrásból származó oribatida genuszlista távolságfüggvényekkel kifejezett különbözősége tér- és időléptékeknek feleltethető meg. Eredményeink igazolják, hogy ezek a genuszlisták alkalmasak arra, hogy kifejezzék az élőhelyek térbeli távolságát. Az így létrehozott viszonyítási alap segítségével az esetlegesen bolygatott vagy átalakult élőhelyeket sújtó változásokat oribatida közösségek révén, tér-időbeli távolságokkal tudjuk kifejezni.

A referencialista elkészítésén kívül az időbeli változásokra vonatkozó saját adatainkon szezonális vizsgálatot is végre tudtunk hajtani egy mérsékelt övi lomberdő adott kvadrátjára, amelyben korábbi irodalmi adatokhoz csatlakozva megerősítettük azt a tényt, miszerint mérsékelt övi lomberdőkben nem fedezhető fel szezonális az oribatida közösségekben.